

מראה מקומות, שיעור מאת הג"ר יואל רנלס שליט"א

גיטין ז: - בענין שרטוט בספרי הקודש ובכתיבת גט

נקודות שנידונו בשיעור זה:

- האם גט אשה צריך שירטוט?
- האם חיוב השרטוט הוא מפני קדושת ה"כתב" של הספר, או שדין הוא ב"ספר"?
- סופר שכתב בלי שירטוט, האם יכול להכשיר מה שנכתב על ידי שירטוט אחרי הכתיבה?

1. גמרא גיטין ו: , וז"ל, "אמר רב יוסף: מאן לימא לן דר' אביתר בר סמכא הוא? ועוד, הא איהו דשלח ליה לרב יהודה: בני אדם העולין משם לכאן הן קיימו בעצמן (יואל ד') ויתנו (את) הילד בזונה והילדה מכרו ביין וישתו, וכתב ליה בלא שירטוט, וא"ר יצחק: שתיים כותבין, שלש אין כותבין, במתניתא תנא: שלש כותבין, ארבע אין כותבין! א"ל אביי: אטו כל דלא ידע הא דר' יצחק לאו גברא רבה הוא? בשלמא מילתא דתליא בסברא לחיי, הא גמרא היא, וגמרא לא שמיע ליה."

ותוספות שם ד"ה אמר ר' יצחק, וז"ל, "בה"ג פוסק כר' יצחק ואע"ג דפליג אמתניתא דיודע היה שאינה עיקר, ואומר ר"ת וכן פי' ריב"א בשם רבינו אליהו דדוקא שמתכוין לכתוב הפסוק לדרשה כי הכא אבל כשאדם שולח איגרת לחבירו מותר שיכתוב לשון המקרא כדי לכתוב לשון צח בלא שירטוט, מיהו בירושלמי פי' בתרא דמגילה משמע קצת דאסור דקאמר התם מהו לכתוב תרתין תלת מילין מן פסוקא ומייתי ר' מונא שלח כתב לר' אושעיא בר שימי ראשיתך מצער היה מאד ישגא אחריתך משמע שלא היה כותב אלא לשם איגרת שלומים ולא לדרשה ואעפ"כ היה מקפיד שלא לכותבו כסדר, ומיהו הרבה מביא שם שנראה שהיו כותבין לדרשה דקאמר מר עוקבא שלח כתב לריש גלותא דהוה קאי ודמיך בזמרא פירוש כשהיה שוכב וקם היו מזמרין לפניו ישראל אל תשמח אל גיל בעמים וכן הרבה מביא שם. וא"ת דאמר בהקומץ רבה (מנחות דף לב:) ובפ"ב דמגילה (ד' יח:) דתפילין אין צריכין שירטוט והלא אפי' שלש ארבע תיבות צריכין שרטוט, ואור"ת דתפילין לא בעי שרטוט על כל שיטה ושיטה אבל עושה שרטוט אחת למעלה וכותב תחתיו כמה שיטין, ואור"ת דאין לשרטט תפילין על כל שיטה ושיטה כדאמר עלה בירושלמי בפ' במה מדליקין כל הפטור מדבר ועושהו נקרא הדיוט וכן משמע בהקומץ רבה (שם דף לב:) דקאמר התם תפילין אין צריכין שרטוט ופריך מהא דתניא ס"ת שבלה ותפילין שבלו אין עושין מהן מזוזות לפי שאין מורידין מקדושה חמורה לקדושה קלה הא מורידין עושין והא מזוזה בעי שרטוט ומשני תנאי היא ומדלא משני הכא במאי עסקינן במשורטטין משמע דאין רגילות לשרטט כלל לא ס"ת ולא תפילין והיינו משום דנקרא הדיוט, ומיהו אם אין הסופר יכול לכתוב יפה בלא שרטוט צריך לשרטט על כל שיטה ושיטה משום זה אלי ואנוהו.

והא דאמר בפ"ק דמגילה (דף טז:) דברי שלום ואמת מלמד שצריכה שרטוט כאמיתה של תורה אור"ת דלאו היינו ס"ת דהא לא בעי שרטוט אלא היינו מזוזה וקרי ליה אמיתה של תורה על שם שיש בו שם יחוד מלכות שמים וכן פירש ר"ח, וכן נראה דאי בס"ת כדפי' שם בקונטרס הא דפסלינן התם בפ"ב דמגילה (דף יט.) אדיפתרא ושלא בדיו דאתיא כתיבה כתיבה מדכתיב (ירמיה לו) ואני כותב על הספר בדיו ואמאי לא ילפי מאמיתה של תורה ואי במזוזה מיירי ניחא דאם כן הייתי מצריך דוכסוסטוס כמו במזוזה, והא דאמר במסכת סופרים (פ"א הל' א') אינו

רשאי לכתוב א"כ סירגל ויריעה שאינה מסורגלת פסולה היינו ד' שרטוטין מלמעלה ולמטה ומצדדין, ודוחק."

2. מרדכי תחילת מסכת גיטין, אות שי"ד, וז"ל, "המביא גט ממדינת הים. כתב בספר התרומה הכותב גט ישרטטנו תחלה י"ב שיטין לא פחות ולא יותר כמנין גט, ורב סעדיה פירש משום דכתיב ספר כריתות כמנין שיטין שבכריתות ס"ת דאמרינן בפ"ק דב"ב בין ספר לספר [חלק] ד' שיטין ד' בין ספר בראשית לספר ואלה שמות וד' בין ספר שמות לספר ויקרא וד' בין ספר ויקרא לספר במדבר אבל ארבע של משנה תורה [שלפני אלה הדברים] לא חשיב שאינו אלא כחוזר ושונה התורה הרי לך י"ב כדאיתא פרק השותפין, ומיהו אי הוי חסר או יתר מיי"ב שיטין אין לפוסלו בכך כיון שלא הוזכר בתלמוד, כ"פ אביאסף. ויי"מ משום דאמרי" במדרש מנין שאפילו סרגול הספר, פי' שרטוט, למד אדם הראשון שנאמר זה ספר תולדות וגו' זה בגימטריא י"ב, והכי דריש בפ"ק דכריתות גבי שמן המשחה מ"זה" י"ב לוגין דזה בגי' י"ב, וכן גט, סמ"ג עכ"ל."

3. גמרא מנחות לב:, וז"ל, "אמר רב יהודה אמר שמואל כתבה אגרת פסולה; מ"ט? אתיא כתיבה כתיבה מספר."

ורש"י שם ד"ה כתבה איגרת, וז"ל, "בלא שרטוט, ולא דקדק בחסרות ויתרות, כאיגרת בעלמא."

ותוספות שם ד"ה כתבה איגרת, וז"ל, "פירש בקונטרס איגרת בלא שרטוט, וקשה דלעיל אמרינן שרטוט של מזוזה הלכה למשה מסיני והכא יליף כתיבה כתיבה, ומפרש ר"ת אגרת מקרא ולא מסורת שלא דקדק בחסירות ויתירות אלא כאגרת בעלמא."

4. תוספות סוטה יז: ד"ה כתבה איגרת, וז"ל, "רש"י פירש אגרת בלא שרטוט בספר אמר רחמנא והלכה למשה מסיני שהספרים צריכין שרטוט, ואי קשיא מאי איריא משום דנקראת ספר תיפוק לי דבלאו הכי אסור לכתוב שום פסוק בלא שרטוט דאמרי" בפ"ק דגיטין (דף ו:): אמר רב יוסף מאן לימא לן דר' אביתר בר סמכא הוא ועוד הא איהו דשלח ליה לרב יהודה בני אדם העולים משם לכאן הן קיימו בעצמם ויתנו הילד בזונה והילדה מכרו ביין וישתו וכתב ליה בלא שרטוט וא"ר יצחק שתים כותבין שלש אין כותבין, ואמרינן בסוף פרק מצות חליצה (יבמות דף קו:): אמר אביי האי מאן דכתב גיטא דחליצתא לכתוב הכי אקרינוה לדידה ממאן יבמי עד יבמי ופירוש דלא מצי למכתב שלש תיבות רצופין בלא שרטוט כדמסיק מר זוטרא שירטט וכתב ליה לכולה פרשתא מתקיף לה מר בר רב אידי והא לא ניתן ליכתב, והילכתא כמר זוטרא אע"ג דלא ניתן ליכתב, תריץ אי לאו משום דנקראת ספר ה"א אע"ג דאסור לכתוב בלא שירטוט המגילה עצמה אינה פסולה קמ"ל דפסולה ונראה שלא היו המים בודקין על ידה. מיהו לא ידענא אם שרטוט אותה בין שיטה לשיטה לאחר כתיבה אע"ג דבשעת כתיבה כתב באיסורא אי המגילה כשירה בהכי או לא.

והא דאמרי" בהקומץ רבה (מנחות דף לב:) ובמגילה (דף יח:) הלכתא מזוזה צריכה שירטוט אבל לא תפילין נראה דהכי הילכתא גמירי לה דאין לו לשרטט תפילין דאי לא תימא הכי, אלא הא דפסיק אבל לא תפילין דלא מיפסלי אי כתבן בלא שרטוט מיהו צריך לשרטט משום דאסור לכתוב בלא שרטוט, א"כ הא דמקשה התם מהא דתפילין שבלו אין עושין מהן מזוזה שאין מורידין אותה מקדושה חמורה לקדושה קלה טעמא דאין מורידין אבל משום שרטוט לא ומשני תנאי היא אי הוה מצי לשרטט להו הוה מצי למימר במשורטטין אלא ש"מ דהכי גמירי לה דלא מצי לשרטט להו.

אבל ר"ת פירש הא דאמרי שלש אין כותבין היינו אם לא שרטט כלל אבל אם שרטט בד' פיאות הגליונים אע"פ דלא שרטט בין שיטה לשיטה חשוב שירטוט אפי' לענין ס"ת אלא משום זה אלי ואנוהו (שמות טו) צריך לשרטט בין כל שיטה ושיטה וכן מוכיח בפ"ק דמגילה (דף טז:) דברי שלום ואמת מלמד שצריכה שרטוט כאמיתה של תורה ופירש ר"ח דלאו היינו ס"ת אלא מזוזה ולישנא דאמיתה משמע כיחידה של תורה דהיינו מזוזה דיש בה עול מלכות שמים, וכן עיקר דאי ס"ת ממש משתעי ההוא קרא דואמת א"כ הא דגרסינן בפ"ב דמגילה (דף יט.) מגילה נקראת ספר ונקראת אגרת נקראת ספר שאם תפרה בפשתן פסולה מאי איריא משום ספר תיפוק ליה משום ואמת ונימא צריכה שרטוט ותפירה כאמיתה של תורה אלא ש"מ לשרטוט דמזוזה איצטריך דהתם תפירה ליכא ולענין תפירה נקראת ספר, והשתא לא תקשי הא דפסקינן בהקומץ רבה (מנחות דף לב:) ובמגילה (דף יח:) הילכתא מזוזה צריכה שרטוט תפילין אין צריכין שרטוט ומקשה מהא דתפילין שבלו אין עושין מהן מזוזה לפי שאין מורידין הא משום שרטוט לא ומשני תנאי היא מדלא משני במשורטטין ש"מ דאפי' מנהג ליכא והואיל וכן אין (צריך) לשרטט דגרסינן בירושלמי בפרק במה מדליקין כל הפטור בדבר ועושהו נקרא הדיוט, השתא י"ל הא דאין צריכין שרטוט היינו בין השיטין אבל בד' פיאות צריכין שרטוט דלא גריעי משלש אין כותבין. מיהא לפירושו לא תירץ מאי איצטריך למימר גבי מגילת סוטה דפסולה בלא שרטוט כיון דאפילו ס"ת הוא סגי ליה בשרטוט לארבע פיאות.

מצאתי בתוספות רבינו יב"א במסכת גיטין שמעתי מר' אליהו הצרפתי שהיה אומר מה שאנו כותבים בכתבים בלא שרטוט ליכא למיחש דלא כתבין לשום פסוק אלא לאמירה בעלמא לפרוס בשלום בלשון עברי או לדבר בו בלשון צח, אבל כשכותב שמביא אותו לשום פסוק כי האי גוונא אסור למכתב בלא שרטוט, ולא ידענא מנלן לכתוב בפירושים פסוקים בלא שרטוט כשמביא לשום פסוק."

5. תוספות מגילה יח: ד"ה תפילין אינו צריכין שרטוט, וז"ל, "פירש ר"ת דכן הלכה."

6. רמב"ם הלכות תפילין פרק א' הלכה י"ב, וז"ל, "הלכה למשה מסיני שאין כותבין ספר תורה ולא מזוזה אלא בשרטוט אבל תפילין אינו צריכין שרטוט לפי שהן מחופין."

7. רמב"ם הלכות מגילה פרק ב' הלכה ט', וז"ל, "אין כותבין את המגילה אלא בדיו על הגויל או על הקלף כספר תורה ואם כתבה במי עפצא וקלקנתוס כשרה כתבה בשאר מיני צבעונין פסולה וצריכה שרטוט כתורה עצמה ואין העור שלה צריך עבדה לשמה היתה כתובה על הנייר או על עור שאינו מעובד או שכתבה גוי או מין פסולה."

8. שו"ת רע"א סימן נ', וז"ל,

שרטוט אחר הכתיבה, מאי קושיא הא יכול לשרטט עכשיו, ואחרי העיון והחפוש לא מצאתי מזה דבר.

אך בתוס' במס' סוטה (דף י"ז ע"ב) ד"ה כתבה אגרת נסתפקו במגילת סוטה דבעי שרטוט אם אחר הכתיבה מהני לשרטוט עיי"ש, ותמוה לי דהא מסוגיא הנ"ל מוכח להדיא דלא מהני, והתוס' הביאו שם לאותה סוגיא ולא פשטו ספיקתם מזה ולומר דבמזוזה לא מהני שירטוט אח"כ כיון דבעי כתיבה כסדרן, וכיון דבשעת כתיבה לא הי' בהכשר לא מהני ההכשר שאח"כ הוא דוחק גדול דהא אין חסרון בגוף האותיות והוי רק

"עובדא היה פה מרקוש פרידלאנד, הסופר דפה הראה לי תכריך מזוזות וראיתי מקצתם השרטוט עקום מאד והשורות נכתבים מיושר בין שרטוט לשרטוט וראשי האותיות מרוחקות הרבה למטה מהשרטוט ופסלתי אותם דלא מקרי שירטוט כיון דאינם נכתבים כסדר השרטוט ולא סמוך לשרטוט ושאל הסופר אותי אם יש תקנה לשרטט עתה ולעשות השרטוטים בראשי השורות.

והנה לפום רהיטא נלעני"ד פשוט דלא מהני, וראיה לזה מסוגיא דמנחות טעמא דאין מורידין וכו' והא קיי"ל דתפילין א"צ שרטוט ומזוזה צריכה שרטוט ואם איתא דמהני

תיקון אחר והוי כמו חקיקת נגיעה דמהני במזוזה.

ובגוף הקושיא שהקשו תוספת והרא"ש והר"ן, כיון דקיי"ל דאין כותבים בלא שרטוט למאי צריך הלכה למשה מסיני במזוזה דצריכה שרטוט וכן הלימוד בסוטה ומגילה, נלענ"ד דאפשר לומר למ"ש המרדכי בהלכות קטנות הובא בב"י הלכות ס"ת להסתפק אם מהני שרטוט בבדיל וכדומה שאינו מתקיים ולאחר הכתיבה יתפשט השרטוט או דבעי שרטוט מתקיים, וסיים וקצת משמע דבעי גומא וחרץ, וא"כ יש לומר דשלשה אין כותבים בלא שרטוט, היינו משום שיהיה הכתב מיושר ומהני לזה שרטוט בבדיל דמה בכך שיתפשט אח"כ הא מ"מ ע"י שרטוט דבעידן הכתיבה נכתב מיושר, משא"כ במזוזה ואינך דמדינא צריכים שרטוט בעצמותו בעי שיהי השרטוט מתקיים, ואינו תלוי בשעת הכתיבה דוקא ובעי שרטוט בקנה דוקא, וק"ל.

והנה למה שהוכחנו דלא מהני שירטוט אחר הכתיבה מ"מ אני מסתפק אם שירטוט בבדיל קודם הכתיבה ולאחר הכתיבה בעוד שהשרטוט דבדיל הי' קיים הי' משרטוט בקנה כדון, דבזה י"ל כיון דלא הי' פעם בלא שרטוט והכתיבה הי' כדינו דמהני ואף לאחר שנתפשטו השרטוטים דבדיל י"ל דמהני לשרטוט בקנה כיון דהכתיבה הי' בהכשר וגם עתה נשרטט בקנה, ומה דבנתיים לא היה משורטט י"ל דאינו מגרע דלא הוי דיחוי, כיון דבידו לשרטוט והוי כמו קבל הכשר ונתן לפסול בפ"ג דזבחים (דף ל"ד) וצ"ע לדינא. עכ"פ בני"ד לשרטוט אחר הכתיבה נראה ברור דלא מהני מכת הרא"י הנ"ל, גם מלשון הרמב"ם והש"ע בהלכות ס"ת שכתבו ואם לא שרטט פסולה, משמע דאין תקנה לזה לשרטוט עתה להכשירו כנלענ"ד."

8. חידושי מרן גרי"ז על הרמב"ם הלכות מגילה פרק ט' הלכה ט', וז"ל,

כתיב הכא ותכתב אסתר המלכה וכתובי התם ויחמור להם כרוך וגו' ולמי כתיב על הספר בדיו, הכי דלתיכין דוקא לגזיש דכתיבה כתיבה ללמד על כתיבת מגילה שאינה רק על הספר ובדיו, ולכאורה למיל זה, והלא פסוק זה דולמי טבא על הספר בדיו על כתובים נאמר, דהמגילה הכיח היחיה מגילה אינה שכיח מכלל הכתובים, והוא דין הנאמר על כל כתיב הקדש שאינם נכתבים רק על הספר ובדיו, ולא כתיבן שלא על הספר ובדיו אין בהם קדושה כתיב הקדש ואינן משמחין את הידוע כדתיב בדיוס פ"ד עיי"ש, ולמילא לפתחא מיוחדת על מגילת אסתר. אלא ודאי כמש"כ, דשני דיני כתיבה הם בעיקרן ויסוד דין, דדין כתיבה של כתיב הקדש למד דין כתיבה של מגילה לחוד, ולפי א"ש לא הייתה נכתבת בהנחי' הכתיבה של כתיב הקדש, שפיר היו יולאים זה ידיה מגילה, וש"י הוא דכתיב הגזיש דכתיבה כתיבה ללמד על דין כתיבה מגילה עומה שגם היא אינה רק על הספר ובדיו, ולכתיב הוא דלא ילא א"ש הייתה כתיבה כתיב או על כתיב, משום דגם דין כתיבת מגילה עומה בעיקר דוקא ספר דדיו, אבל מקראת דברך לא שמינן לה, דחין זה עיין לדין כתיבת מגילה לענין ללא זה דיו וכתבו, רק לענין דין כתיבת כתיב הקדש וקדושתו בלגו, וכמש"כ.

והנראה דיסוד דבר זה מתבאר בהדיא מהא דתחתא במגילה דף ז' אחר שמואל אסתר אינה משמחה את הידים למימרה דספר שמואל אסתר לאו ברות הקדש נאמרה והלאה שמואל אסתר כתיבה נאמרה נאמרה לקרות ולא נאמרה לכתוב, וכתובי שם הקדש דכתיב פלוג על סתם משום דלתיבן דתיבן קדושה ע"פ לא ילא, ותיבול דהא דקאמר לא ניתנה להכתב ר"ל כתיבה אבל מדרבנן ניתנה להכתב וקאמר, אולם כתיבה שם ובימותא דף כ"ט מתרין דהא ודאי דניתנה להכתב וללאה זה ידיה מגילה שלא יחיה כתיבה ע"פ, ומאי דקאמר לא ניתנה להכתב היינו שלא ניתנה להכתב בגלל כתיב הקדש לענין כתיבתה קדושה לעומה את הידים עכ"ל, וזהו לדידיה כמש"כ, דדין כתיבת מגילה לחוד, ודין כתיבת כתיב הקדש לחוד, ודין כתיבת מגילה הוא מילתא בלתיבא נפשי לגמרי שאינו שייך כלל לדין כתיבת האמורה כתיב, וכדתיבן דלפי שמואל דלא ניתנה מגילת אסתר להכתב כלל בדין כתיב הקדש, מימ אית בה דין כתיבה לענין ללאה זה ידיה מגילה, וזה מפורש דדין כתיבת מגילה בעלמא הכתובה עלה כתיב הקדש מן כתיבת פירוש מלמד בדין כתיבה של כתיב הקדש וכמש"כ, ור"י ז"ל עומה היא גם משיעת החוסי שתיבול דלשמואל כתיבתה רק מדרבנן, ומיה גיב מוכח דדין כתיבת מגילה הייא דין כתיבת אסתר לגמרי בעלמא הכתובה עלה, דהרי פשיטא דדין כתיבתה רק מדרבנן ולא ברות הקדש, אין זה חרות כתיב הקדש כלל גם מדרבנן, ובעיני דכתיב דין כתיבת אסתר לגמרי וכש"כ. [והנה כתיב מגילה דף י' הקדש על הא דתיבן דלדין משמח את הידים עד שיכתבו כתיב אסתר וכן דמקרי לה התם במגילה והקשר היי מהא דלתיבן כתיב שם דף י"ד והיפשיטא לתיבן עולמית לשלמים ילא ואמאי לא משמחה את הידים כיון שניתנה לקרות ולהכתב בכל אופן שמכירים בה, והיי דכיון שאינה כתיבה לקרות אלא למכירים בה דין הוא שלא תשמח מכירין ומשפיה דין הוא שתשמח את הידים עכ"ל, ולפי"ד הריב"ש הבי' לכאורה היי נראה, דכתיבה זו של גיפשיטא לגיפשיטא, כיון שאינה כתיבה רק למכירים בה, כל עיקר דין כתיבתה הוא רק דין כתיבת מגילה שלא יחיה כתיבה ע"פ, אבל אין זה שייך לדין כתיבתה של כתיב הקדש, דבהא לא שייך לחלק כלל בין מכירין לשאינן מכירין, וממילא מוציא שפיר הא דתיבן משמחה את הידים, כיון דניתנה להכתב כך רק בתורה

פ"ב מה' מגילה היינו ז"ל אין כותבין את המגילה אלא בדיו על הגויל או על הקלף כספר תורה וכו' והריבה שרעו כתיבה עומה ואין השר שיה לרין לעבד לשמה הייתה כתיבה על כתיב, או על עור שאינו משיב או שכתבה כתיב או אפיקורוס פסולה עכ"ל, וכבר הקשו עי"ז מ"ש דין עיבוד לשמה משאר דיוסי האמורים כתיב דכתיבו מגילה שיה לתיב כתיב הרמב"ם דלדין כתיבן אוחה אלא על הגויל או על הקלף וכן א"ש כתיבה כתיב או אפיקורוס פסולה ויסוד הדבר משום דתקראת ספר כתיבה כתיבה דף י"ט ע"כ דיה כתיב, ומ"ש דין עיבוד לשמה דהיינו טובג במגילה, ועיין בטוב אוחה ס"י תל"ח שהביא בשם ר"ת דכיון דתקראת ספר נותנין לה כל דין ס"ח גם לענין עיבוד לשמה, וכי"ה גם כתיב הרמב"ם רפ"ב דמגילה עיי"ש, ולרין ביאור שעת הרמב"ם שחלק בין דין עיבוד לשמה לשאר כל הדינים האמורים בס"ח.

והנראה לומר דבעת הרמב"ם, דהנה מלמד תרי דיני כתיבה במגילה, אחד דהרי הוא מכלל כתיב הקדש וכתבתה בכל הכתובים, וכתיבתה כתיב דף י"ד סדרן של כתיבין וכו' דילא ומגילת אסתר וכו', וכן ק"ל דמגילת אסתר משמחה את הידים כתיבה במגילה דף ז' משום שהיא כתיב כתיב הקדש, ופסק כן הרמב"ם כתיב מה' אבות העולמות היא עיי"ש, ושניה איכא דין מסוים של כתיבת מגילה, וכדתיבן דנאמרו בה דינים מיוחדים כתיבתה, דתקראת ספר ונתקראת אגרת וכו' היא כתיבתה של תורה, ודין כתיבתה כיון ס"ח כמו שהבאנו למעלה מדרב"ם הרמב"ם ור"ת, מה שאין כיון כן כתיב הקדש, והיינו משום דכתיבת מגילה היא דין כתיב ויש לה דינים מיוחדים, ושע"כ דכל כתיב הגאונים כתיבתה מגילה הם רק לענין ללאה זה דיו חובתו בקריאת מגילה, שג"כ הוא דנאמר וסוד כתיבן של כתיבת מגילה, אבל לענין דין קדושה כתיב הקדש כמו לענין דין משמחה ידים וכדומה, וכן לענין בדין דכתיבין שכתב היא רשאי לאומרה כתיב, כזה לא נאמר דין משמחה מגילה כלל, רק כתיב הוא כתיב כתיב הקדש, ודין כתיבתה לענין זה כמו כתיבת כל כתיב הקדש, וזה פשוט. אולם נראה עוד, דדין כתיבה זו של כתיבת מגילה הוא בעיקר דין כתיבה בלתיבא נפשי שאינו שייך כלל לדין כתיבתה של כתיב הקדש, ואף אם היה משמחין גומא שלא יחיה זה דין כתיב הקדש בקדושה וכתובתה, מימ אין זה ענין כלל לדין כתיבתה הנאמר לענין ללאה זה דיו חובתו, דדין כתיבתה מגילה הוא דבר אחר לגמרי שאינו שייך כלל לדין כתיבתה של כתיב הקדש, ור"י לזה מהא דקבעי הגמ' במגילה דף י"ט על הא דתיבן שיה כתיבה כתיב כתיב וכתקרא וכו' על כתיב וכל דתקרא לא ילא עד שהיה כתיבה על הספר ובדיו, וקבעי הגמ' מנגן ומשני אחיה כתיבה כתיבה

בחזרה כתיבת מגילה ולא בחזרה כתבי הקדש, וכפי דברי הריטב"א שכתבנו למעלה, ואולי זהו גם כוונת החו"מ חת"ו. ועי' ברין ר"פ כל כתבי מה שהביא בשם הר"ב"ד לענין שאר כתבי הקדש שהיו כחצוץ גיטות לגיטות ובמאירי שם, וי"ע. והנה צ"ב דף ע"ו א"ש נביג כתבו יחזקאל ושנים עשר דניאל ומגילת אסתר, ובפירש"י שם ז"ל ואינו יודע למה לא כתבו יחזקאל בשמו חס לא מפני שלא יתנה נבואה לכתב בחו"ל וכתבום אלו לאחר שצאו לארץ וכן ספר דניאל שהי' בגולה וכן מגילת אסתר שכלי, כרי מבוחר מדברי רש"י ומגילת אסתר וכתבנה לאחר שצאו לארץ, וקשה מהא דאיתא בסדר עולם פכ"ט ובאורו הזמן לשנה הבאה נאמר ותפתח אסתר וגו', והיינו כתיבת המגילה וכמוצא במגילת דף י"ט, וכ"כ בפירש"י אסתר על פסוק ויכתבו מרדכי את הדברים האלה במגילה זו כמו שהיא שלה להם, שזה הי' בגולה, ולכאורה דברי רש"י בותרים ז"ל, ח"ן לפת"ש הדברים מוצארים היעב, דכ"ה דלא יתנה נבואה לכתב בחו"ל, היינו רק על כתיבתה ברוח הקדש ונבואה, שבה הוא דהל עם תורת כתבי הקדש ותחשבת מכלל הכתובים, אבל אין זה שייך כלל לדין כתיבת מגילה, שהוא דין כתיבה בפ"ע ללא כל יד"ה מגילה, וזה אינו חלוי כלל בכתיבתה ברוח הקדש, ובחזו"ק הגם לשמאל דלא ניתנה מגילת אסתר לכתב כלל ברוח הקדש ג"כ אית בה דין כתיבה, וממילא דלא שייך ע"ז גם הא דלא יתנה נבואה לכתב בחו"ל, ולכ"ו מהסוגיא דביב דחירוק לענין דין כתובים שלה, וכדמציא בבב"א שם וסודין של כתובים וכו' דניאל ומגילת אסתר, וזה נעשה רק ע"י אנשי נביג שכתבוהו בחו"ק לאחר שצאו לארץ, אבל הקרא דהכתוב אסתר הוי לא מיורי מדין כתיבת כתבי הקדש שיש במגילת אסתר [דזה הוי הי' ע"י אנשי נביג ולא ע"י אסתר], רק מדין כתיבת מגילה שהוא דין בפ"ע מלבד הכתיבה של כתבי הקדש, וזה באמת הי' לשנה הבאה, דלא שייך ע"ז הא דלא ניתנה נבואה לכתב בחו"ל כמשי"ג.

דמגילה דף י"ט, וא"כ ממילא דלא שייך בה גם כך דינא דכתיבת שיבוד לשמה, דזכו דין התלוי בקדושה דוקא, ולא נאמר כך דינא דנקראת ספר רק לענין שאר דינים שישן בס"ת שאין תלויים בקדושה, כמו הך דינא שאינה נכתבת אלא על הגויל ודין ישנו בקשירה ואפ"כ בנידון, וזהו דין מגילה בס"ת, אבל דין שיבוד לשמה שהוא דין חלוי בקדושה ובדין הזמנה מילתא היא, ג"כ דין ס"ת לתוד ומגילה לתוד, ואין מגילה בס"ת לענין זה, וזהו שפסק הרמב"ם דא"ל לעבד סעוד ש"ה לשמה. ולפי הכלל י"ל דהרמב"ן לעמ"י דכ"ל דדין שיבוד לשמה של ס"ת אינו חלוי כלל בדין הזמנה מילתא היא, רק כוח דין בפ"ע בס"ת כמו דין לשמה של ע"י דל"ת יש"ש בהודושו בנידון דף י"ה ובמנחתם פ"ק דסוכה, וע"כ שפיר ס"ל דדין זה נובג גם במגילה כמו כל הדינים של ס"ת.

ולפי"ן נראה, דזהו יסוד דינו של הרמב"ם שפסק דמגילה אינה לריב שיבוד לשמה, משום דכ"ל להרמב"ם דכ"ה דמגילה דינה כס"ת משום דנקראת ספר, כ"ז הוא לענין דינים המסויימים בס"ת, כגון כתיבה על הגויל וכדומה, אבל לענין דינים התלויים בקדושה, כגון דין שיבוד לשמה, דמבואר במנהגים דף מ"ה דהוא חלוי בדין הזמנה מילתא היא, וכבר הק"י הראשונים על הא דאיתא בנידון דף י"ד דגוילין של ס"ת לריבין שיבוד לשמן והלא ח"ן ק"י"ל כר"ב דהזמנה לאו מילתא היא, ותיר"ו דבגוף הקדושה כ"י"ע מודים דהזמנה מילתא היא ולא נחלקו אלא בהשמישין כמו ע"י הכתום ותעריכין ע"י"ש בדבריהם, אבל ע"כ יסוד הדבר דגוילין לריבין שיבוד לשמן בקדושה ח"ו, ומשום דמשנת שיבוד והזמנה נתקדשו להיות גוילין של ס"ת וזהו המעשין להיות משבדן לשמן [ועי' בחדושי ר"ה הלוי לא"המ"ר הגה"ה ז"ל בפ"א מה"ג תפילין שהוסף עוד דכ"ז הוא אם ל"ך השיבוד משום קדושה הוא, אז הוא דבשי דוקא לשמה יעו"ש בדבריו], ולפי"ן נראה, דמגילה דנתבאר דדין כתיבתה המיוחדת שנקראת לענין זה ספר אינו ענין כלל לדין כתבי הקדש שלה, ואף אם אינה מעמדה את הידים ג"כ איתנהו זה לכל בני דני דנקראת ספר ונקראת אגרת, משום דדין כתיבת מגילה היא דין כתיבה נפרדת שאינו שייך כלל לדין כתיבת ספר וש"י, וא"כ הוי נאלץ דכתיבה זו המיוחדת של מגילה דנקראת לענין זה ספר ודינה כס"ת אין בה משום קדושה כלל, וגם בדין שיבוד שלה הוא מדין כתיבת מגילה לשמה שדינה שאינה נכתבת אלא על הספר, ואינו שייך לדין קדושה ודין כתיבת ספר, כדכתבנו מהסוגיא